

OPADAĆ (29) *vb impf*

o oraz drugie a jasne; -påd- (14), -pad- (9); -påd- *BibRadz, BielKron, SienLek, BudBib, KlonŻal, GostGosp, LatHar, SkarKazSej*; -pad- *Calag*; -påd- : -pad- *RejWiz (1:1), Leop (1:3), Mącz (4:4)*.

inf opadać (1). ◇ *praes 1 sg* opadám (6). ◇ *3 sg* opadå (11). ◇ *3 pl* opadają (8). ◇ *praet* [3 *sg n* opadało.] ◇ *3 pl subst* opadały (3). ◇ [con 3 *pl subst* by opadały.]

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

I. Intransit. (25) :

1. Wykonywać ruch w dół; defluere Vulg, Cn; subsidere Mącz; deiciere PolAnt; decrescere Calag; cadere, decidere Cn (12) : Subsidio, Vpadam ná dół/ pogrążam lie. Opadam. *Mącz 379b; Calag 185b.*

opadać z czego (1): SkarKazSej 659a cf W porównaniu; [Ná kości sprochniałe s ktorých mięso opadało SienHerb 556a].

W porównaniu (1): á iáko gdy obręczy z beczki opadaią á nikt ich nie pobija/ wżytka lię rozfypuie. SkarKazSej 659a.

a. Oderwawszy się spadać (o liściach, płatkach kwiatów itp.) (6) : [ma być zbierána łzczotká [roślina] poki iefzcze kwitnie [...]/ nie czekaiąc iżby wżytki kwiatki opadaily *Cresc 1571 285.*]

opadać z czego (4): FalZioł I 70c; Czemu ludzie łyfięią, albo lińcie z drzewa opada. GlabGad B2; Leop Is 1/30, 34/4.

*W przeciwstawieniu: »opadać ... rość« (1): Bo iáko ná drzewie lińcie zielone iedno opada á drugie rońcie *BudBib Eccli 14/19.**

W porównaniach (3): Y záfráfuie lie włfyłthko rycerłthwo niebieskie [...] á włfyłtko rycerłtwo ich opadnie/ iáko opada lińt z Winá y z Figi. Leop Is 34/4, Is 1/30; BudBib Eccli 14/19.

*Frazy: »lińcie (a. list) opada« = defluunt folia, defluit folium Vulg; arbor folia deiicit PolAnt; arbor folia amittit, cadunt arbori a. ex arbore folia, decidunt arboribus folia, deperdunt arbores folia, nudatur arbor foliis Cn [szyk zmienny] (5): GlabGad B2; będziecie iáko dąb kiedy łniego lińcie opada *Leop Is 1/30, Is 34/4; BudBib Eccli 14/19; LatHar 738.**

b. Wypadać (o włosach, pierzu itp.) (4) :

*opadać z czego (2): w tym że lie [orzeł] poci aż z niego wżytko pierze łtare opada *FalZioł IV 17b, IV 55a.**

*Fraza: »włosy opadają« = defluunt capilli Cn (2): FalZioł IV 55a; otrokom zbytńie łwadziebńym połpolicie włofi opadaią, á łyfi bywaią *GlabGad B2.**

2. Więdnąć, omdlewać (3) : Drobne kwiatki iż łłábe ráno zákwitaią/ A k wieczoru álińci łamy opadaią. *RejWiz 35; Płácze Venus wolnowłofa/ od żalu opada *KlonŻal B3v.**

*W przeciwstawieniach: »kwitnąć (a. zakwitać)... opadać« (2): Kwiateczki rozmaíte nád nią lie wiefzáiá/ Ráno kwitną á wieczor záfię opadaią. *RejWiz 34v, 35.**

3. Obniżyć się, zmniejszać; deficere PolAnt, Cn; deturgere Mącz, Cn; decrescere Vulg; subsidere Mącz; conflaccescere, defferri, destitui Cn (6) :

*Frazy: »woda(-y) opada(ją)« = aquae decrescunt Vulg; aquae deficiunt PolAnt; flumina subsidunt Mącz [szyk zmienny] (6): *Leop Gen 8/5; BibRadz Gen 8/5; BielKron 4v; Deturgente Nilo, [...] Gdy**

w nilufie wodá opáda/ potęcha. *Mącz* 470b, 379b; *GostGosp* 90; [Są jeziora 2 od Raby [...] Ale powiedają, że wysychają, gdy Raba opada. *LustrKra*k I 80].

Szeregi: »schodzić i opadać« (1): Ale wody śchodziły y opadały [*ibant et decrescebant*]/ aż do dziefięte⁸⁰ kxiężycá *Leop Gen* 8/5.

»ściekać i opadać« (1): A wody ściekały y opadały [*ibant et deficiebant*] aż do dziefiętego miefięcá *BibRadz Gen* 8/5.

4. *Kłęsnąć, zmniejszać się, zanikać; deturgere Mącz* (3) : Iakoż to widać w łzubienczach w ktorich aczkolwiek członki nie ktore opadaia, wżakoż żyły w ich grzbietach wiłfęc zoftawaią. *GlabGad* D8; *Mącz* 470b. *W przeciwstawieniu*:

»mnożyć się ... opadać« (1): Cyáło człowiecze nigdy łtać w iedney mierze niemoże: ále/ álbo fye mnoży/ albo schodzi. A ktore fye rychło mnoży/ rychło záfye opada. *SienLek* 12v.

5. *Odpadać* (1) : Kopytá z koni opádáły/ gdy vćiekáli z wielkim pędem [*Ungulae equorum ceciderunt fugientibus impetu*; Kopytá konióm padały *WujBib*]/ y łpádáli ná łfyie w głębią co mocnieyłfy nieprzyiaciele. *Leop Iudic* 5/22.

II. Transit.: *Napadać, otaczać; adoriri, circumplicare, circumvadere, circumvenire Mącz* (4) : *Adorior, Doyezdzam/ Opádam/ Przípádam* ná kógo. *Mącz* 269a; *Circumvenio*, Ze wńzech łtrón okrażam/ obłtępuyę/ opádam/ obgániam. *Mącz* 482c, [305]d, 472c.

Synonimy: **I. 1.** *zlatować*; **2.** *omdlewać, słabiec*; **3.** *potęchać, spływać, ściekać, zmniejszać się*; **4.** *potęchać*; **II.** *napadać, otaczać*.

Formacje współrdzenne cf 1. PAŚĆ.

Cf OPADAJĄCY, OPADAŁY, OPADANIE

MMk